

Cauza C-299/19**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

11 aprilie 2019

Instanța de trimitere:

Tribunale ordinario di Torino (Italia)

Data deciziei de trimitere:

9 martie 2019

Reclamantă:

Techbau SpA

Pârâtă:

Azienda Sanitaria Locale AL

Obiectul procedurii principale

Acțiune formulată de o societate împotriva unei agenții sanitare locale (administrație publică) pentru a obține plata dobânzilor de întârziere datorate la rata prevăzută de reglementarea națională privind întârzierea efectuării plăților în tranzacțiile comerciale (Decretul legislativ nr. 231/2002 sau, cu titlu subsidiar, Codul achizițiilor publice aplicabil *ratione temporis*), reglementare pe care administrația publică menționată o consideră neaplicabilă în speță, întrucât contractul încheiat cu societatea în discuție ar fi un contract de achiziții publice de lucrări

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Trimiterea preliminară, dispusă în temeiul articolului 267 TFUE, are ca obiect posibila neconformitate a Decretului legislativ nr. 231/2002, în special a articolului 2 alineatul 1 litera a) din acesta, cu Directiva 2000/35/CE, în special cu articolul 2 punctul 1 din aceasta, întrucât decretul menționat ar exclude din

domeniul său de aplicare contractul de achiziții publice de lucrări în sensul Directivei 93/37/CEE.

Întrebarea preliminară

Articolul 2 punctul 1 din Directiva 2000/35/CE se opune unei reglementări naționale precum articolul 2 alineatul 1 litera a) din Decretul legislativ nr. 231 din 9 octombrie 2002, care exclude din noțiunea „tranzacții comerciale” – înțelese ca tranzacții care „conduc în mod exclusiv sau preponderent la livrarea de bunuri sau la furnizarea de servicii contra cost” – și, prin urmare, din domeniul său de aplicare contractele de antrepriză, indiferent dacă sunt publice sau private, și în mod specific contractul de achiziții publice de lucrări în sensul Directivei 93/37/CEE?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Directiva 2000/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 iunie 2000 privind combaterea întârzierii efectuării plăților în cazul tranzacțiilor comerciale; în special: articolul 2

Directiva 93/37/CEE a Consiliului din 14 iunie 1993 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări; în special: articolul 1

Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 februarie 2011 privind combaterea întârzierii efectuării plăților în tranzacțiile comerciale; în special: considerentul (11)

Dispozițiile naționale invocate

Decreto Legislativo 9 ottobre 2002, n. 231, „Attuazione della direttiva 2000/35/CE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali” [Decretul legislativ nr. 231 din 9 octombrie 2002 de transpunere a Directivei 2000/35/CE privind combaterea întârzierii efectuării plăților în cazul tranzacțiilor comerciale]; în special: articolele 1 și 2

Decreto legislativo 9 novembre 2012, n. 192, „Modifiche al decreto legislativo 9 ottobre 2002, n. 231, per l'integrale recepimento della direttiva 2011/7/UE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali, a norma dell'articolo 10, comma 1, della legge 11 novembre 2011, n. 180” [Decretul legislativ nr. 192 din 9 noiembrie 2012 de modificare a Decretului legislativ nr. 231 din 9 octombrie 2002, de transpunere integrală a Directivei 2011/7/UE privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale, în conformitate cu articolul 10 alineatul 1 din Legea nr. 180 din 11 noiembrie 2011]; în special: articolul 1

Decreto Legislativo 12 aprile 2006, n. 163, „Codice dei contratti pubblici relativi a lavori, servizi e forniture in attuazione delle direttive 2004/17/CE e 2004/18/CE” [Decretul legislativ nr. 163 din 12 aprilie 2006 cu privire la Codul privind achizițiile publice de lucrări, de servicii și de bunuri de transpunere a Directivelor 2004/17/CE și 2004/18/CE].

Legge 30 ottobre 2014, n. 161, „Disposizioni per l'adempimento degli obblighi derivanti dall'appartenenza dell'Italia all'Unione europea - Legge europea 2013-bis” [Legea nr. 161 din 30 octombrie 2014 privind dispoziții în vederea executării obligațiilor care rezultă din apartenența Italiei la Uniunea Europeană – Legea europeană 2013-bis]; în special: articolul 24

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

1. Între Azienda Sanitaria Locale di Alessandria (Agenția Sanitară Locală din Alessandria, denumită în continuare „ASL”) și Techbau S.p.A. (denumită în continuare „Techbau”) a fost încheiat la 29 aprilie 2010 un contract de achiziții publice în valoare totală de 7 487 719,49 EUR. Obiectul contractului este furnizarea și instalarea „la cheie” a unui bloc operator printr-un sistem modular prefabricat pentru Ospedale Santo Spirito di Casale Monferrato [spitalul Santo Spirito din Casale Monferrato]. Potrivit caietului de sarcini special aferent procedurii de cerere de ofertă, prestația datorată de întreprindere constă în: furnizarea unui bloc operator compus din șase săli de operație, realizarea structurii portante, proiectarea întocmită pe baza specificațiilor tehnice prevăzute în caietul de sarcini și executarea tuturor lucrărilor de construcții și de instalare necesare și funcționale aferente furnizării bunului respectiv.
2. ASL a plătit prețul contractual, însă cu întârzieri semnificative față de termenele prevăzute în caietul de sarcini special aferent procedurii de cerere de ofertă. Techbau a cuantificat dobânzile moratorii pe care le consideră datorate la suma de 197 008,65 EUR și a introdus o acțiune în justiție pentru plata acestei sume.
3. Techbau solicită obligarea ASL la plata dobânzilor de întârziere la rata prevăzută de Decretul legislativ nr. 231/2002, cuantificate la suma menționată mai sus și, cu titlu subsidiar, potrivit Codului achizițiilor publice aplicabil *ratione temporis* (și anume Decretul legislativ nr. 163/2006), la suma de 93 452,31 EUR.

Principalele argumente ale părților din procedura principală

4. ASL susține că contractul încheiat cu Techbau este un contract de achiziții publice de lucrări și, prin urmare, nu ar intra în domeniul de aplicare al Decretului legislativ nr. 231/2002.
5. Techbau susține, în schimb, că, potrivit unui criteriu de preponderență (prețul convenit este imputabil în proporție de 73 % furnizării de bunuri și de 27 % serviciilor), contractul de achiziții publice ar trebui să fie clasificat în ansamblul

său drept contract de achiziții de bunuri și de servicii, astfel încât Decretul legislativ nr. 231/2002 ar fi în mod clar aplicabil.

Prezentare succintă a motivelor trimiterii preliminare

- 6 Instanța de trimitere constată că ASL nu a contestat în mod specific întârzierea efectuării plăților invocată de Techbau.
- 7 În ceea ce privește natura contractului încheiat între părți, în opinia instanței de trimitere, este vorba despre un contract de antrepriză și, în acest sens, amintește o jurisprudență administrativă națională consolidată potrivit căreia există un contract de achiziții publice sau de antrepriză în cazul în care obiectul efectiv și preponderent al contractului este realizarea unui *opus unicum*, iar furnizarea materialului este un simplu element în contextul realizării lucrărilor.
- 8 Pe lângă aceasta, instanța de trimitere arată, pe baza examinării caietului de sarcini special anexat la contract, că ASL a solicitat modificări substanțiale și specifice ale lucrării, ceea ce ar fi un indiciu clar că este vorba despre un contract de antrepriză (sau de lucrări).
- 9 Decretul legislativ nr. 231/2002 ar fi, așadar, aplicabil contractului în discuție.
- 10 Decretul legislativ nr. 231/2002, în versiunea aplicabilă la data faptelor, transpune în ordinea juridică italiană Directiva 2000/35/CE.
- 11 Aspectul în litigiu se referă la delimitarea domeniului de aplicare al decretului menționat, mai precis în ceea ce privește obiectul contractului.
- 12 Domeniul de aplicare al Decretului legislativ nr. 231/2002 privește „[toate plățile] efectuate ca remunerații pentru tranzacții comerciale” (articolul 1 alineatul 1), iar „tranzacții comerciale” înseamnă „contractele, oricum ar fi denumite, încheiate între întreprinderi sau între întreprinderi, pe de o parte, și administrații publice, pe de altă parte, care conduc în mod exclusiv sau preponderent la livrarea de bunuri sau la furnizarea de servicii contra cost” [articolul 2 alineatul 1 litera a)].
- 13 Instanța de trimitere menționează diverse orientări naționale (elaborate de Autorità garante per i Lavori pubblici [Autoritatea de Supraveghere în Domeniul Lucrărilor Publice], de Autorità Nazionale Anti Corruzione [Autoritatea Națională Anticorupție] și de jurisprudență) potrivit cărora Decretul legislativ nr. 231/2002 nu ar fi aplicabil contractelor de antrepriză (indiferent dacă sunt publice sau private), precizând însă că nu este de acord.
- 14 În opinia sa, această teză nu este convingătoare, întrucât pretinde ca, pentru a delimita domeniul de aplicare al Decretului legislativ nr. 231/2002, semnificația expresiei „livrarea de bunuri sau furnizarea de servicii” să fie obținută exclusiv dintr-o normă de drept intern și fără a lua în considerare că Decretul legislativ nr. 231/2002, dat fiind că are funcția de transpunere în ordinea juridică italiană a

Directivei 2000/35/CE, trebuie interpretat potrivit semnificației pe care expresia „livrarea de bunuri sau furnizarea de servicii” o are în ordinea juridică a Uniunii.

- 15 În acest scop, instanța de trimitere analizează Directiva 2000/35/CE și afirmă că noțiunea „furnizarea de servicii” trebuie interpretată în mod autonom, în cadrul directivei și în acord cu dreptul Uniunii pentru a stabili dacă aceasta include sau nu contractele de antrepriză.
- 16 Instanța de trimitere arată că, la articolul 2 punctul 1 al doilea paragraf, pentru a defini noțiunea de autoritate publică, directiva citată face trimitere la alte directive, în special la Directiva 93/37/CEE care privește în mod specific contractele de achiziții publice de lucrări.
- 17 În opinia instanței de trimitere, este evident că nu ar exista niciun motiv pentru a adopta noțiunea de autoritate contractantă prevăzută de Directiva 93/37/CEE în cazul în care contractul de antrepriză (sau de lucrări) nu ar avea nicio legătură cu noțiunea de tranzacție comercială, întemeiată pe „livrarea de bunuri sau furnizarea de servicii”, și, prin urmare, nici cu reglementarea privind întârzierea efectuării plăților.
- 18 Instanța de trimitere amintește de asemenea Directiva 77/388/CEE, care, la articolul 2, prevede că sunt supuse TVA-ului „livrările de bunuri și prestările de servicii”, și Directiva 2006/112/CE, arătând că nimeni nu a pus sub semnul întrebării faptul că și contractele de antrepriză intră în domeniul de aplicare al TVA-ului, evident în calitate de prestare de servicii.
- 19 Potrivit instanței de trimitere, aceste argumente conduc la concluzia că este suficient de plauzibilă interpretarea articolului 2 punctul 1 din Directiva 2000/35/CE în sensul că noțiunea „livrarea de bunuri sau furnizarea de servicii” include și contractele de antrepriză, indiferent dacă sunt publice sau private, și în mod specific contractul de achiziții publice de lucrări în sensul Directivei 93/37/CEE.
- 20 Instanța de trimitere examinează și Directiva 2011/7/CE, în special considerentul (11), și deduce că aceasta a confirmat domeniul de aplicare al reglementării privind combaterea întârzierii efectuării plăților, în sensul că el include în mod expres și materii pe care, deși intră în noțiunea „furnizarea de bunuri și prestarea de servicii”, este posibil ca statele membre să le fi exclus din reglementările naționale.
- 21 În speță, dat fiind că reglementarea italiană de transpunere a Directivei 2000/35/CE (și anume Decretul legislativ nr. 192/2012) nu include în mod absolut clar în domeniul de aplicare al dispozițiilor privind întârzierea în efectuarea plăților și contractul de achiziții publice de lucrări, aceasta nu este conformă cu dreptul Uniunii.
- 22 După inițierea împotriva Italiei a unei proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor (EU PILOT/5216/13/ENTR), statul italian s-a conformat prin Legea

nr. 161 din 30 octombrie 2014 (în special prin articolul 24), care a dat o interpretare cu caracter obligatoriu articolului 2 alineatul 1 litera a) din Decretul legislativ nr. 231/2002, iar din aceasta reiese că nu se mai poate contesta că contractele de antrepriză sau de lucrări intră în domeniul de aplicare al dispozițiilor derivate din dreptul Uniunii privind întârzierea efectuării plăților.

- 23 Cu toate acestea, instanța de trimitere arată că, având în vedere că Legea 161/14 interpretează articolul 2 alineatul 1 litera a) din Decretul legislativ nr. 231/2002, astfel cum a fost înlocuit prin articolul 1 alineatul 1 litera b) din Decretul legislativ nr. 192/2012, și că această lege nu conține dispoziții tranzitorii precise și exprese care să extindă domeniul de aplicare al legii la contractele anterioare intrării în vigoare a ultimei legi, care face obiectul interpretării, nu este clar dacă articolul 2 alineatul 1 litera a) din Decretul legislativ nr. 231/2002 se aplică și contractelor de achiziții publice de lucrări încheiate înainte de 1 ianuarie 2013 (sau numai contractelor încheiate după intrarea în vigoare a Decretului legislativ nr. 192/2012, adică după 1 ianuarie 2013).
- 24 În concluzie, pentru aplicarea articolului 2 alineatul 1 litera a) din Decretul legislativ nr. 231/2002 cu respectarea dreptului Uniunii, instanța de trimitere consideră că este esențial să se stabilească dacă noțiunea de tranzacții comerciale prevăzută de Directiva 2000/35/CE include contractele de antrepriză, indiferent dacă sunt publice sau private, și în mod specific contractul de achiziții publice de lucrări în sensul Directivei 93/37/CEE.